

DE FAMILIE BRANDTS BUYS

In de Nederlandse cultuurgeschiedenis uit de periode 1860 – 1960 heeft de naam Brandts Buys (BB) een bekende klank. Er zijn heel wat liederen – nu tot volksliederen geworden – waarvan niemand meer weet dat zij door een van de leden van deze illustere muziekgeslacht zijn gecomponeerd, zoals 't Is plicht van ied're jongen': (CABB), 'Hou zee, hou zee, hou moedig zee': (MABB sr.), 'Er zaten zeven kikkertjes': (LFBB [nieuwe melodie, tekst is al veel ouder]) of 'Ik zing het lied der jeugd' HFRBB). Helaas zijn deze liederen bij de generatie, geboren na 1960 volkomen uit het blikveld verdwenen en worden dus niet meer gezongen. Maar tot op de dag van vandaag wordt de naam 'Brandts Buys' in verband gebracht met muziek, zang en orgelspel.

Volgens Hans Brandts Buys stamde zijn familie af van de organist Jean (Jacob) Buus, die in de Zuidelijke Nederlanden leefde in eerste helft van de zestiende eeuw. Of zijn nakomelingen allemaal musici zijn geweest weten we niet met zekerheid; wel was er een musicus Cornelis Buus in de 18e eeuw, die in Amsterdam, Kampen en Zaltbommel werkte. Hij had een zoon, Cornelis Alijander Buus (1812-1890), die ook musicus was en na opleiding door (zeer waarschijnlijk) zijn vader zich in 1840 in Deventer vestigde. De merkwaardige tweede voornaam ontstond door het vernoemen van beide ouders, Cornelis en Alijda. Zelf voegde Cornelis Alijander in 1838 nog de naam 'Brandts', de meisjesnaam van zijn moeder, aan zijn achternaam toe. 'Brandts Buus' veranderde in de loop der jaren in 'Brandts Buys' of ook wel 'Brandts Buijs'. Als componist schreef hij muziek voor piano, liederen, koren en muziek voor harmonie/fanfare. Hij had drie zoons die zoals hij de muziek als beroep kozen: Marius Adrianus (sr. 1840-1911), Ludwig Felix (1847-1917) en Henri François Robert (1850-1905). Marius Adrianus sr. had op zijn beurt twee zoons die hun bestaan in de muziek vonden, Marius Adrianus (jr. 1874-1944) en Jan Willem Frans (1868-1933). Marius Adrianus jr. was de vader van de clavecinist/eminente Bach-kenner/dirigent/componist/musicoloog Hans Brandts Buys (1905-1959).

Muzikaal stilistisch sluit de muziek van de drie zonen van Cornelis Alijander Brandts Buys en van zijn kleinzoon MABBjr. aan bij de hoogromantiek en het volkslied, vandaar ook dat zij zich alle vier bezig hielden met volks- en kinderliederen, zoals ook bijv. hun tijdgenoot Richard Hol. In het latere werk van LFBB is een tendens te vinden om gebruik te maken van een minder conventionele harmoniek, vergeleken met die van zijn tijdgenoten. HFRBB daarentegen is er niet in geslaagd om in zijn opera 'Albrecht Beiling' helemaal los te komen van Richard Wagner ('Tristan!') maar zijn opera steekt wel met kop en schouders uit boven wat zijn generatiegenoten in Nederland op gebied van opera presteerden. Jammer dat het libretto van 'Albrecht Beiling' zo zwak is.

7. Marschlied.

Dr. J. J. F. WAP.

Ferm. mf

C. A. BRANDTS BUYS.

1. 't Is plicht, dat ie - d're jon - gen, Aan d'on - af - hank' - lijk-
 2. Als Va - der - land - sche jon - gens, Be - min - nen wij den
 3. Komt ooit de vij - and na - ken, Is 't Va - der - land in
 4. „Slechts een - dracht maakt ons mach - tig“, Zij Im - mer het pa-

heid Van zijn ge - lief - de Va - der - land Zijn bes - te krach - ten
 grond, Waar - op het graf der Va - d'ren staat En on - ze wieg eens
 nood, Dan staan wij pal en blij - ven het Ge - trouw tot in den
 rool; Een drie - kleur met o - ran - je - strik Van Vrij - heid het sym-

wijdt! Hoe - zee! Hoe - zee! Voor Ne - der - land hoe - zee! Hoe - zee! Hoe -
 stond. Hoe - zee! Hoe - zee! Voor Ne - der - land hoe - zee! Hoe - zee! Hoe -
 dood. Hoe - zee! Hoe - zee! Voor Ne - der - land hoe - zee! Hoe - zee! Hoe -
 boel. Hoe - zee! Hoe - zee! Voor Ne - der - land hoe - zee! Hoe - zee! Hoe -

mf

zee! Voor Ne - der - land hoe - zee! Voor Ko - nin - gin en
 zee! Voor 't Va - der - land hoe - zee! Voor Ko - nin - gin en
 zee! Voor 't Va - der - land hoe - zee! Ja Ne - der - land, wij
 zee! Voor Ne - der land hoe zee! Voor 't Vor - sten - huis en

f

Va - der - land waakt ie - d're jon - gen mee. — Voor
 Va - der - land waakt ie - d're jon - gen mee. — Voor
 al - len zijn U trouw tot in den dood. — Ja
 Ne - der - land waakt ie - d're jon - gen mee. — Voor

ff

Ko - nin - gin en Va - der - land waakt ie - d're jon - gen mee!
 Ko - nin - gin en Va - der - land waakt ie - d're jon - gen mee!
 Ne - der - land wij al - len zijn U trouw tot in den dood.
 't Vor - sten - huis en Ne - der - land waakt ie - d're jon gen mee!

Een van de bekendste liederen van Cornelis Alijander.

Bron: 'Kun je nog zingen, zing dan mee', zesde druk, Goningen, 1908

Het oeuvre:

Verreweg de meeste partituren bevinden zich in het Nederlands Muziek Instituut in Den Haag, verdeeld over de archieven LFBB, MABBsr. en MABB jr. Ook archieven van JWFBB en van JSBB (Hans) zijn aanwezig. Er is echter geen archief HFRBB in Den Haag. Het archief van de Omroep bevat wel een aantal partituren van HFRBB.

Uit onderzoek blijkt dat het archief LFBB het omvangrijkst is. Het verschil is dusdanig opvallend dat er iets aan de hand moet zijn. Bij mijn bezoek aan deze archieven in de herfst van 2004 heb ik de meeste tijd besteed aan het archief LFBB en de archieven van MABBsr. en MABBjr. slechts globaal door genomen. Daarbij viel op dat het grootste archief (LFBB) niet door één schrijver is gevormd maar dat er partituren in tenminste drie verschillende handschriften zijn.

Na het overlijden van MABBsr. in 1911 kwamen zijn handschriften in bezit van zijn broer LFBB. Na diens overlijden (1917) werden zij tezamen met zijn eigen handschriften overgedragen aan zijn neef, de etno-musicoloog Johann Sebastian Brandts Buys (1879-1939) [niet te verwarren met zijn gelijknamige neef JSBB (Hans; 1905-1959, de zoon van MABBjr.) Inmiddels was aan deze nalatenschap ook die van HFRBB, overleden in 1905, toegevoegd.

Etno-musicoloog JSBB vertrok in 1919 naar Nederlands Indië en droeg de gehele – zich in zijn bezit bevindende – muzikale nalatenschap van zijn vader en ooms over aan een in Utrecht gevestigde culturele instelling, vanwaar deze uiteindelijk in de collectie van het Gemeentemuseum in Den Haag terecht kwam, de voorloper van het Nederlands Muziek Instituut. De nalatenschap werd in eerste instantie geordend door drs. A. Annegarn, toen als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Gemeentemuseum. Waarschijnlijk heeft hij een aantal composities uit de nalatenschap verwijderd en ondergebracht bij de juiste componist. De rest bleef in een in te richten archief LFBB.

Toch moet er een aantal stukken in dit archief achter zijn gebleven. Ik wees al op het voorkomen van meerdere verschillende handschriften maar ook is het bijzonder dat dezelfde titels meerdere keren voorkomen. 'Een stem aan ['t] het strand' komt zowel bij LFBB als bij HFRBB voor. 'Mijne Moedertaal' zowel bij LFBB als bij MABBsr., etc. Natuurlijk kunnen verschillende componisten de zelfde tekst op muziek hebben gezet en dan wordt alles meteen duidelijk als de partituren naast elkaar worden gelegd. Om de zaken extra gecompliceerd te maken zijn er ook nog verschillende bewerkingen, bijv. voor zang en piano of voor koor, voor mannenkoor of voor vrouwenkoor, met pianobegeleiding of met orkest. Soms ook staat vast dat een componist een werk van zijn broer bewerkte. Kortom een diepgaand onderzoek en mogelijke her-indeling van de verschillende archieven is een noodzaak en misschien een dankbaar onderwerp voor een dissertatie.

Dan moeten er absoluut stukken verloren zijn gegaan. Met name van HFRBB is maar weinig bewaard gebleven, het meeste nog in het archief van de omroep. Er zijn veel meer vermeldingen van stukken bekend en ook van uitvoeringen, waarvan de partituren ontbreken.

De oeuvre-lijsten die bij deze studie zijn samengesteld, inclusief de opusnummers, de bezettingen en de jaartallen, moeten als een voorlopige poging worden gezien die zaken tenminste enigszins zichtbaar te maken en zoveel mogelijk te ordenen. Er komen dubbele opus-nummeringen voor. Aan een werk als 'Koppestok' hebben zowel LFBB als HFRBB bijdragen geleverd. Een probleem is ook het feit dat sommige publicaties van liederen later opnieuw werden uitgegeven met een andere volgorde of dat er liederen werden ingevoegd dan wel weggelaten.

De gebruikte afkortingen spreken voor zich:

z/pf = zang en piano; MK = mannenkoor; VK = vrouwenkoor; KK = kinderkoor; GK = gemengd koor; v = viool; etc.

Marius Adrianus sr. (MABBsr.) werd geboren in Deventer waar zijn vader een bloeiende praktijk had. Hij werd door zijn vader opgeleid en deze bezorgde hem ook zijn eerste betrekking als koordirigent in Deventer. Na een korte periode als organist en dirigent in Franeker vestigde MABBsr. zich in Zutphen, waar hij de rest van zijn werkzame leven woonde. Als vlijtig componist liet hij een niet onbelangrijk oeuvre na dat vrijwel geheel als 'gebruiksmuziek' kan worden geclassificeerd. Daarbij ligt het accent op kunstliederen (zang en piano, zoals 'Mijne moedertaal') en op kinderliederen, daarnaast natuurlijk een aantal composities voor gemengd koor. Dat sloot precies aan bij zijn dagelijkse werk: het (zang-)les geven aan kinderen en volwassenen en het dirigeren van koren. MABBsr. had een zwakke gezondheid en was vaak ziek. In 1909 stopte hij met zijn werk en verhuisde naar Eerbeek (ten zuidwesten van Zutphen) waar hij in 1911 overleed.

Het oeuvre van Marius Adrianus Brandts Buys sr. 1840-1911

opus 01 Jägerlied	tenor/pf	
opus 02 De liefste slaapt	tenor/pf	
opus 03 ??		
opus 04 Vater unser	z/pf, ook koor en soli/pf	
opus 05 Drei Skizzen	pf	
opus 06 ??		
opus 07 ??		
opus 08 Drei Lieder	alt/pf	
opus 09 Drei Lieder	z/pf	
opus 10 Spielmannslied	pf	
opus 11 Du liebst mich nicht	z/pf	
opus 12 Vivat	pf à 4 mains	
opus 13 Meilied	SSA/pf	
opus 14 Sechs kleine Lieder	alt/pf	
opus 15 Gegen Unmuth	Drei geistliche Lieder alt-solo, VK en orgel	
opus 16 ??		
opus 17 Werkmanslied	MK	
opus 18 ??		
opus 19 ??		
opus 20 Declamatorium 'Het beestengevecht te Brühl'	spreeksten, v, pf	
opus 21 Viel Träume	z/pf	
opus 22 Bitte	z/pf	
opus 23 De loteling	z/pf uit 9 kinderliederen (samen met LFBB?)	
opus 24 Herderslied	z/pf	
opus 25 Wilhelmus van Nassauen	orgel	
opus 26 Een kerk	VK, v/pf	
opus 27 stukken voor	pf à 4 mains	opus 1 tm 27: alles in of voor 1897
zonder opusnummer:		
Zing-zang	z/pf 12 liederen samen met LFBB	1871-1872
Een liedje van de watergeuzen voor 1 april	z/pf	1872
Erothicon	z/pf 10 liederen samen met LFBB	1874-1877
Oude en nieuwe		

gezelschapsliederen	z/pf	1875
36 liedjes voor Neerlands jeugd	z/pf	publ. Zutphen, 1880
Nederlandsche baker- en kinderrijmen	z/pf	1894
Zang abc	z/pf	50 oefeningen en 12 liedjes
Orgelschool		voor twee partijen/stemmen
Vensterliedeken	z/pf	na 1897
Liedjes van en voor Neerlands volk	z/pf	
Volksliedjes	z/pf	
Grabgesang	GK a 8	
Een heidelied	z/pf	ook voor GK (Ned. Volkszangbibl. no. 37)
Een liedekje van Ledigganck	z/pf	cf. LFBB
Goemorgen	z/pf	
Ik zal u geven zooveel kussen	z/pf	
Ma mie, ma douce amie	z/pf	
Moederlied	z/pf	
Moederliefde	z/pf	
Van het starrekijn	z/pf	idem
M'n zoetlief kind	z/pf	
Verborgene liefde	z/pf	
Mannen, broeders, laat ons zingen	z/pf	? onbekend bestaat alleen als pianoarrangement
Wij zijn de koene Vlaamsche knapen	z/pf	Vlaamse studentenliederen
Een avonddans [sic]	GK	Volkszangbibliotheek d. 37
Spreuk	GK	idem d. 37
Avondgebed	GK	idem d. 8
Groet aan het woud	GK	idem d. 8
Avontgroet [sic]	GK	ook voor z/pf door LFBB
Mijne moedertaal	MK	cf. LFBB
Meilied	MK	ook voor VK
Zwei Klagen	alt/pf	
Transcripties voor Romance voor	orgel	Mendelssohn symf. IV; Sonate van Mozart; ?

34. Hou zee! ¹⁾

Woorden en muziek van M. A. BRANDTS BUYS.

mf Ferm, niet te snel.

1. Hou zee, hou zee, Hou moe - dig zee! Gij leus van on - ze
 2. Hou zee, hou zee, In krijg en vree! Kamp wak - ker met de
 3. Hou zee, hou zee, Hou krach - tig zee! Wat stor - men u om -
 4. Hou zee, hou zee, Hou jui - chend zee! Wie dan zijn Vlag moog'

Va - d'ren, Stort kracht en moed in de a - d'ren: — Het loo - pe
 gol - ven, Wel worst' - lend nooit be - dol - ven: — Het loo - pe
 ge - ven, Tot God de ziel ge - he - ven: — Het loo - pe
 strij - ken, Ons Neer - land zal niet wij - ken... Het loo - pe_ons

te - gen, 't loo - pe meê, — — Hou zee, hou zee!
 te - gen, 't loo - pe meê, — — Hou zee, hou zee!
 te - gen, 't loo - pe meê, — — Hou zee, hou zee!
 te - gen, 't loo - pe_ons meê, — — 't Houdt zee, 't houdt zee!

1) Uit „Nederl. liederen.“ — 2e Bandel. Gebr. Beinfantsz, 's Gravenhage.

Dit lied van MABBsr. (niet van zijn zoon MABBjr., zoals soms per abuis vermeld staat) werd na 1940 niet meer in 'Kun je nog zingen, zing dan mee' opgenomen, vanwege de kreet 'Hou zee' die een soort 'propaganda-yell' van de NSB was geworden. Het lied werd dus postuum nog een slachtoffer van een politieke beweging. Bron: 'Kun je nog zingen, zing dan mee', zesde druk, Groningen, 1908.

XX

Ludwig Felix (LFBB) werd vernoemd naar de favoriete componisten van zijn vader, Felix Mendelssohn en Ludwig van Beethoven. Geboren in Deventer werd ook zijn opleiding begonnen bij zijn vader. Toen hij 17 jaar was stuurde zijn vader hem naar zijn oudere broer MABBsr. in Zutphen om de opleiding te voltooien (piano, orgel, muziektheorie). LFBB bleef daar geruime tijd tot hij in Rotterdam werd benoemd als dirigent van 'Rotte's Mannenkoor' (1874). Die benoeming en de jarenlange relatie met dit koor was van grote betekenis voor zijn activiteiten als componist van werken voor mannenkoor, waarvan het gros voor het Rotterdamse koor werd geschreven. Op dit speciale terrein lag zijn grootste betekenis. LFBB werd tijdens zijn leven al gezien als een van de grootste componisten van mannenkoren en sommigen van zijn composities worden tot op de dag van vandaag gezongen. In hetzelfde jaar 1874 werd hij in Rotterdam als organist van een der grote kerken benoemd, wat hij tot ruim na de eeuwwisseling bleef. Als componist van orgelmuziek heeft hij echter betrekkelijk weinig nagelaten. Wel had hij veel leerlingen voor orgel. Daarnaast bouwde hij een goede reputatie op als dirigent van gemengde koren. In 1907 trok hij zich terug uit de praktijk, ging wonen in Velp en beperkte zijn muzikale activiteiten tot het componeren.

LFBB zou kunnen worden gezien als de belangrijkste componist van de gehele familie. Zijn cantate 'Das Singenthal' behoort tot de meest uitgevoerde Nederlandse koorwerken in de periode 1880-1940. Van zijn werk voor mannenkoren, een genre waarin hij zich had gespecialiseerd, mag 'Super flumina Babylonis' opus 39 (1904) met ere worden vermeld. LFBB weet de sonoriteit van het mannenkoor goed uit te buiten en stelt tamelijk hoge eisen aan zangers en dirigent. Het slot van dit werk wordt zelfs gediviseerd tot tien reëel klinkende partijen, een bij composities voor mannenkoor zelden voorkomend fenomeen. Het werk klinkt geweldig en is een bewijs dat de componist de materie door en door kent en beheerst. Uiteraard kan een dergelijk werk alleen klinken met een groot koor. Van zijn composities voor gemengd koor a.c. trof mij het meest 'Het schrijverke' (1905) op het bekende gedicht van Guido Gezelle, dat hij schreef ter nagedachtenis van zijn broer HFRBB. De harmonische vernieuwingen in de liedcyclus opus 19 'Zes, cq. drie liederen met piano' (1876) zijn door dr. Eduard Reeser in zijn 'Een eeuw Nederlandsche Muziek' (Amsterdam, 1950) al gesignaleerd. Een antwoord op de vraag of LFBB deze vernieuwingen in zijn latere werk ook heeft toegepast is alleen te beantwoorden door degene die het volledige muzikale oeuvre heeft doorgelezen. Alleen de eerste drie liederen uit deze cyclus zijn gedrukt, de overige drie zijn manuscript gebleven.

Het oeuvre van Ludwig Felix Brandts Buys 1847-1917:

opus 01	An die Natur	z/pf	1869
opus 02	Het klooster	z/pf	1869
opus 02!	2 pianostukken		
	'Kindes Freud und Leid'	pf	1869
opus 03	Twee liederen:	z/pf	1872
	1. Waartoe dienen mijne oogen?	= 2e lezing; 1e	1868
	2. Abschied		
opus 04	In het zonnige hoveke	z/pf	1872
opus 04!	Gebed	pf	1866
opus 04!	Sta pal, mijn dierbaar Vaderland	z/pf	voor GK bewerkt door MABBsr. 1870
opus 05	Petrus Klage	bar/orgel of orkest	1870

opus 06	Drie liederen	VK/pf		1871
	1. Brautgesang			
	2. Uit duister tot licht		cf. opus 14	
	3. De Nederlandsche vlag		cf. opus 8	
opus 07	Vijf liederen uit 'Zing-zang'	z/pf	= 13 liederen, samen met MABBsr.	1871-1872
LF	1. Trinet de marketenster			
LF	2. Het liedeken van Ton			
LF	3. Miekens moeder			
LF	4. Bij de bron			
LF	5. Zoveel liedjes als er klinken			
MA	Hou zee			
MA	Mijne moedertaal		ook voor GK door LFBB	cf. opus 13
MA	De trommelaer en eens graven dochter		zitten ook Duitse volksliedjes bij	
MA	Het viooltje			
MA	Mijn zoeteliefkind			
MA	Mijn!		ook voor GK (Coers liederboek)	
MA	Kinderavondgebedje			
MA	Moeder en kind			
opus 08	De Nederlandsche vlag	z/pf	ook als duet zonder piano	1871
opus 09	Twee liederen	z/pf		
	1. Van komen en gaan			1873
	2. Bekentenis			1876
opus 10	Twee liederen	z/pf		187?
	Heibloempje			
	Zingen			
opus 11	't Klooster'	z/pf		187?
opus 12	De vier jaargetijden	MK	ook voor GK	18??
opus 13	Mijne moedertaal	z/pf	ook als duet	1874
opus 14	Uit duister tot licht	VK a 3	met 3 soli en orkest; cf. opus 6	1871
opus 15	24 liederen 'Kinderleven'	z/pf	(in drie delen)	1873-1875
deel I:	01. Goe morgen			
	02. De kleine koning aan de speeltafel			
	03. Wat ik nog hebben moet			
	04. Het lied van de dappere soldaten			
	05. Op 't stokpaardje			
	06. De rozenstruik en het meisje			
	07. Mijn lieveling			
	08. De trouwe haan			
deel II:	09. Lentebloempjes / Hepatica			
	10. Lentebloempjes / Sneeuwkllokje			
	11. Meiregen			
	12. In 't woud			
	13. 's Winters in 't bosch			
	14. De vos en de hoenders			
	15. De koekoek en de ezel			
	16. Vrouw spin			
deel III:	17. Muizepoes			
	18. 't Jongheertje op de jacht			
	19. Moedersschoot			
	20. Wat moeder's kleine Marie heeft			
	21. Moeder's oog			
	22. Tik-tak			

	23. Goeden avond			
	24. Kinder avondgebedje			
opus 16	Erothicon 10 (4) liederen	z/pf	samen met MABBsr.	1874-1877
	1. Begheeft mij niet			
	2. Nimmer rust			
	3. Minnelied			
	4. Dijn! Mijn!		de overige zes van MABBsr.	
opus 17	Twee liederen	z/pf		1875
	1. Gevonden			
	2. Verlangen			
opus 18	't Woud	GK met solo en orkest of pf		1875
opus 19	Drie [of zes]	z/pf		1876
	1. Wiegenlied			
	2. Spielmannslied			1877
	3. Nachtlied			
	4. Gleich und gleich			1878
	5. Zomermorgen			1877
	6. Ich stand in dunklen Träumen			
opus 20	Lied	z/pf		1876
opus 20!	Zes klavierstukken	pf		1876
	1. Inleiding			
	2. Van station tot station			
	3. Een droom			
	4. Scherzo		is van HFRBB	
	5. zonder titel [fragment]		is van Samuel de Lange jr.	
	6. zonder titel		mogelijk onecht	
opus 21	Zeven liederen	z/pf		1874-1877
	1. Serenade			
	2. Bekenntniss			
	3. Sag' ich liess sie grüssen			
	4. Unruhe			
	5. Neig', schöne Knospe, dich an mir			
	6. Wenn dermaleinst des Paradieses pforten			
	7. Ich will meine Seele tauchen			
opus 22	Vier liederen	z/pf	(oorspronkelijk 6 liederen gepland)	1877-1880
	1. Kom, de liefde lacht			
	2. 't Is voor hem			
	3. Wiegelied			
	4. Er klinken zoete lied'ren			
opus 23	Das Singenthal (cantate)	Bariton, MK of GK, orkest		1881-1878-1879
opus 24	Psalm 46 'Deus nostra spes'	MK		1879
opus 25	Welkomstgroet	MK		1879
	'Feestmarsch' (deel uit op. 25)	pf		1879
opus 26	Hulde aan het onderwijs			
	/ aan de Wetenschap	2 soli, MK, KK, orkest of pf		1879-1880
opus 27	Vier liederen	z/pf		1878-1888
	1. Spreuk	z/pf	ook voor GK door MABB sr.	1881
	2. Einen Brief soll' ich schreiben	z/pf		1878
	3. Lied der Deutschen	z/pf		1888
	4. Meilied			1888
opus 28	Vier liederen:	z/pf		
	1. Serenade			1870

	2. Twee een paar		1889
	3. Wij wisten niet		18??
	4. Er woont een vogel in mijn hart		1877
opus 29	Vier liederen	z/pf	1896
	1. Nu hebbic u al gegheven		
	2. In 't bosch		
	3. Een liedekijn van Minne		
	4. Gleich und gleich		
opus 30	Deus nostra lux	MK	± 1898
opus 31	Transvaal en Nederland	z/pf	± 1898
opus 32	Pro jure et libertate	MK	verplicht werk concours Haarlem
opus 33	Vier liederen	z/pf	1899-1900
	1. Liedje		
	2. Zwijgende liefde		
	3. Verbeidend		
	4. Zomernacht		1905
opus 34	Gethsemane	z/pf of orkest	1899-1901
opus 35	'n Stem in Rama	GK a 4-8	???
opus 36	Danklied bij het herstel onzer geliefde Koningin [Emma]	z/pf of orgel, of duet met GK	???
opus 37	In 't woud	MK	1898
opus 38	Twee liederen	z/pf	1898
	1. Op de weide		
	2. De groote hond en de kleine kat		
opus 39	Super flumina Babylonis	MK + solo/soli	1899-1904
opus 40	Drie koren	MK	1904
	1. Zang en vriendschap		
	2. Lof der Musica		
	3. Het wilt vogelijjn		
opus 41	Twee koren	GK en MK	1903
	1. Avond		
	2. Abendbild		
opus 42	Vier liederen	z/pf	
	1. Lentemorgen		1909
	2. Morgenzang		1909
	3. Minneliedje [Du bist mein]		1910
	4. Twee oudjes		1902-1907
opus 43	Droeve tijden	MK	verplicht werk concours Amsterdam
opus 44	Muizeke (wiegenliedje)	z/pf of MK	1910
opus 45	Kerstlied	GK	1909
opus 45	Zegepraal	MK	verplicht werk concours Rotterdam
opus 46	Het schrijverke	GK	in memoriam HFRBB
opus 47	De ruïne	MK	met solo, ook als duet
opus 48	Drie liederen	z/pf	1910
	1. Koekoek, 't is in de mei		
	2. Dorpje 's avonds		
	3. Oud minneliedje		
opus 49	Avondrood	MK	ook z/pf
zonder opusnummer:			
	Haidenroslein	GK	1865
	Das Kleeblatt	z/p	1866

Oefening in Nachahmung	strijktrio	1866
Sonate [1 deel]	pf	1867
Waar toe dienen mijne oogen?	z/pf = 1e lezing cf. opus 3	1868
Rätselcanon	pf a 4 mains	1868
Trauermarsch	pf	1868
Frühlingsduft	pf	1868
Eisgang	z/instrumenten	1868
Das süsse Liebchen	z/pf	1868
Der alte Müllerbursch	z/pf	1868
Allein Gott in der Höh'	orgel	1868
Idem 'alla Hesse'	orgel	1868
Kriegertod	z/pf	1868
Sonate II	v/pf arr. van een sonate van Tartini	1868
Concert	v/pf	1868
Alla marcia	v/pf ook voor pf à 4 m.	1868
In 't klooster op den heuvel	z/pf niet identiek met opus 2 en 11	1868
Daar was een oude koning	koor	1868-69
De groene krans	koor	1868-69
Was rauschen die Wasser	z/pf	1869
Von der Hoh' ein Glöcklein klingt	z/pf	1869?
Wat is de wereld groot	z/pf	1869?
Allein Gott in der Höh'	GK	1869?
Choralsonate 'Wer nur den lieben Gott'	orgel	1869-70
Andante	orgel	1869-70
Onze leus	z/pf of koor a 1 /pf	1869-
70		
Variaties en sonate	orgel	1870
Avontgroet [sic]	z/pf ook bew. voor GK door MABB sr.	1871
Balletto	orkest arr. van een werk van G. B. Martini	1872
Muziek bij 'Koppestok'	koor a 2, orkest samen met HFRBB	1872
Een is genoeg	z/pf	1872
Ware ik niet zo bang	z/pf	1872
Dat zij me lief en heilig is	z/pf	1872
De deur uit	z/pf	1872
Het gordijntje	z/pf	1872
Dorenwijsheid	z/pf	1872
Gezang 112	koor a 4	1872
Gezang 117	koor a 4	1872
Jesu, meine Freude	GK a 5 arr. gedeelten uit motet Bach BWV 227	1872
Muziek bij 'Ahasverus'	solli/GK/orkest samen met HFRBB	1873
Levensvreugd	z/pf	1873
Mignon	z/pf	1874
Zingen	z/pf	1874
's Avonds als ik slapen ga	z-solo	1874
Albumblad	pf	1874
De kroeg	z/pf	1874
Opregt	GK of MK	1874
Goedheil	z/pf	1874
2 December [18]74	T, GK, pf en org/harm.	1874
Abendlied	GK a 5 of 6	1874-1877
Bloemen dragen al de hagen	GK/pf	1874
Naar school	z/pf	1875

Cantique 'Marchez en ta présence	GK	arrangement	1875
O Seigneur! Qui est doux	GK	arrangement	1875
Ledegancks laetste lied	koor a 4		1875
Nur einmal möcht' ich dir noch sagen	z/pf	ook voor MK	1875
De Neerlandse vlag	z/pf		1875
De Nederlanden	MK a 4	arrangement	1875
Een kerk	MK a 4		1875-1877
Toast 'hij-leve-lang'	MK		1876?
Er klinken soete lied'ren	z/pf		1876?
Jasminenstrauch	z/pf		1876?
Dat zij me gaarne zag	z/pf		1877
Op het kerkhof	MK		1878
Kernspreuk	MK		1878
Feestlied	MK		1878?
Posaunen-Trauermarsch	4 trombones		1878
Concertaria	z/orkest		1879?
De Nachtwacht	koor a 4		1879?
Melodieën uit 'Souterliedekens'	MK	arrangement	1879?
Wat schaet ons, dat wi vrolic sijn?	MK		1879?
Wärst du ein Bächlein	z/pf		1879?
Seh' in der Nacht ich nach den Stern	z/pf		1879?
Psalm 42	GK		1879
Zomeravond	z/pf		1880
Schelm von Bergen	solo, koor a 4 orkest		1880
Nederland en de zee	GK		1880
Te voet is goed	solo, GK, instrumenten		1881
Feestzang	3 soli, koor a 4, pf of org		1881
Krakatau	z/pf		1883
zonder titel	GK		1885
Elfenliebe	bar/pf		1889
En over de weide	z/pf		voor 1890
Oud en nieuw	z/pf		voor 1890
Een kruis met rozen	z/pf		voor 1890
Gloire à toi, Dieu puissant	z/orgel of harm.; ook voor MK		1890
Waterloo	4/5 soli, MK		1890
Berg op Zoom	pf a 4 mains		1891?
Dankgebed	pf a 4 mains		1891?
Koninginnelied	z/pf		1891
Avondzang	z/pf		1891?
Het leger van klein Jan	z/pf		1891?
Wien Neerlandsch bloed	strijkorkest	arr. van een werk van J. W. Wilms	1891
Vater unser	3 soli, koor a 4	arr. van een werk van MABBsr.	1896
Froher Morgen	z/pf		1897
De meid van hierover	z/pf		1897
Kroningslied (1)	z/pf	'Zingt nu vroolijk'	1898
Kroningslied (2)	z/pf	'Voor Koningin en Vaderland'	1898
Kroningslied (3)	z/pf	'Heil U, Koningin'	1898
Kroningslied (4)	z/pf	'Koningin, wij groeten U'	1898
Wien Neerlandsch bloed	orgel	arr. van een werk van J. W. Wilms	1898
Ave Maria	GK	arr. van een werk van Jacob Arcadelt	1898
Negen liederen:	z/pf		1875-1901
1. Heer Haan			

2. De lente is gekomen		
3. Slapen gaan		
4. De vogels ontwaken		
5. Avondbede		
6. Arme moeder		
7. Een rare vraag		
8. Kinderlied		
9. De muschjes geven concert		
Michel horch, der Seewind pfeift	z/pf	1900?
Van een hertog en een koningin	z/pf	1900
De twee venstertjes	z/pf	1900
De twee venstertjes	koor a 4	1900
An Germania	z/pf	1901
De vogels slapen	z/pf	n.a.v. overlijden van een kind 1901
Daar zaten zeven kikkertjes	z/pf	1901
Nieuw liedje van Chamberlain	z/pf	1901
Om niet	z/pf	1902
Graflied	S, A/pf of MK	1904
Verjaarlidje	koor a 4	1904?
Leve 't Vaderland	z/pf	1905-1914
Volkren, ontaard	z/pf	1905
1ste Kompagnie	z/pf	1905?
Uit de mond van Marie Nikkels	z-solo	1905-1906
Sluimerliedje	z/pf	1906
Bestevaer-liedje	z/pf	1906
Nachtliedje	z/pf	1e versie 1906; 2e versie 1916
Mietje	z/pf ook voor koor/pf	1906
De rijkste	z/pf	1907
Zingende kinderwereld	z/pf	1907
Onze meester	z/pf	1909
Kerkklokje	koor a 4	1909
Morgenzang	z/pf	1909
Binnenhuisje	z/pf	1909
Hymne	z-solo	1909
In 't voorbijgaan	z/pf	1909
Laatste wensch	z/pf	1909
Flink	koor a 4	1909
Staat op	MK	1910
In die kamp	MK	1910
Kerstnacht	z/pf	1912
Een stem aan 't strand	S, Bar, MK, pf cf. HFRBB	vóór 1913
Toen zongen engelscharen	GK	1913
Naasteliefde	GK met 2 soli / duet / duet met VK SA / SAA/ MK / 5-8 stemmen / piano-solo / z/pf / z/orgel	1914-1916
Lof Gods	koor a 4/pf	1916
13 Januari 1916	pf-solo	1916
Wals	v/pf	1916?
Musikalisches Räthsel	pf à 4 m.	1916?
Kerstnacht	dubbelkwartet	1916-1917
'Drinc!' sprac den herfst	MK	1917
Op 't water	pf	1917

Zonder titel [fragment]	v/pf	????
Im Schloss zu Düsseldorf [fr]	z-solo	????
Aan Neerlands volk	z/pf	????
Zooveel liedjes	z/pf	????
6 oud-Holl. Volksliedjes	GK/pf	????
In Nederland	z/pf	????
Janmaat	z/pf	????
Kindeken Jesus	z/pf	????
Op moetjes graf	z/pf	????
Opblijven	z/pf	????
Aan 't vrijen	z/pf	????
12 kinderliedjes	z/pf samen met MABBsr.	????
God is licht	GK (in bibliotheek Ned. Koorvereniging)	????
Acht korte stukken	pf	????

Op 't water.

Ladwig Felix Brandts Buys. (Velp)
Geb. 20-11-1847

Zacht wiegend.

mp

pp

iets versnellen

terughouden

in de maat

terughouden

pp vertragen mp

nog iets langzamer

in de maat

P met gedaal

pp zachter worden

ppp

„Allerhande II“

Een simpel stukje voor piano van LFBB. Bron: 'Allerhande' deel II (veel muziek van Nederlandse componisten), Groningen s.d. [1918]

Soprani

Land. Sie hält in ih-re Hän-de den
right. He placd up. on her fin-ger his

a Tempo ♩ = 84.

Bariton

Mein Waldwerk hat ein En-de, ver-
My rule is o-ver, mai-den.

Sie-gel-ring zum Pfand: Sein Waldwerk hat ein En-de, ver-
sig-net ring so bright: His rule is o-ver, mai-den, ver-

gibt ist dir - die das Land mein Waldwerk hat ein
thine is now your now your and right my rule is o - ver,
 gibt ist ihr ist ihr das Land sein Waldwerk hat ein
thine is now your now your and right his rule is o - ver,
 gibt ist ihr das Land das Land ein
thine is now your and right and right, his
 das Land sein
and right his

En - do, ver - gibt ist dir ist.
mal den, of thee of thee is
 En - do, ver - gibt ist ihr ist
mal den, of thee of thee is

molto rit.

a Tempo **L**

dir dan Land.
land and right.

lhr das Land.
land and right.

a Tempo

Detailed description: This system contains the first vocal entry and piano accompaniment. It features a bass line for the first voice, a treble line for the second voice, and a grand staff for the piano. The tempo is marked 'a Tempo' and the dynamics are 'L' (Lento). The lyrics are 'dir dan Land. land and right.' and 'lhr das Land. land and right.'.

Allegretto. *d. = d 58.*

mp dolce

Da nickt ihm Dank die Hol - de und ei - let froh Wald-
She thank'd him sweet - ly swif - ing and hur - ried from that

p dolce

** con pedale*

G. A. & C. 80

Detailed description: This system continues the vocal and piano parts. The tempo changes to 'Allegretto' with a metronome marking of 'd. = d 58'. The dynamics are 'mp dolce' for the vocal line and 'p dolce' for the piano accompaniment. The lyrics are 'Da nickt ihm Dank die Hol - de und ei - let froh Wald- She thank'd him sweet - ly swif - ing and hur - ried from that'. The piano part includes a 'con pedale' instruction.

Fragment uit de cantate 'Das Singenthal' opus 23 (1879). Bron: Pianouittreksel van de componist, Rotterdam, G. Alsbach & Co, s.d.; exemplaar uit mijn bibliotheek.

Het grafmonument voor Henri François Robert Brandts Buys is geplaatst in oktober 1906 op de begraafplaats aan de Asakkerweg in Ede. Foto: Noëlle van den Tillaard.

Het oeuvre van Henri François Robert Brandts Buys 1850-1905:

opus 01 Levenslied	bar/pf	voor 1890
opus 02 3 Gedichte / Lieder für dich	z/pf	voor 1890
opus 03 6 liederen	z/pf 1-3 gedrukt, 4-6 later?	voor 1890
opus 04 Ball-träumereien		voor 1890
opus 05 Een stem aan het strand	MK of GK orkest, samen met LFBB	1879-1880
opus 6a Serenade aan HM. k. Emma	MK, koper	1879
opus 6b Lentekoningin	S, Bar, GK, Hafa uitgevoerd in 1902	
opus 07 Zomeravond	MK ook gezet door LF	voor 1897
opus 08 Albrecht Beiling	historisch drama	1881
Albrecht Beiling	opera in vier bedrijven = bewerking en uitbreiding van vorige [exemplaar omroep gedateerd	april 1891 2/12/1894]
opus 09 Liefde-hymne	solī, MK, KK, orkest	voor 1897
opus 10 Cantate	MK, fanfareorkest	voor 1897
opus 11 Kies mij	MK	voor 1897
opus 12 Hollandsche liederen	z/pf	voor 1897
zonder opusnummer: Ouverture Koppeestok	solī, GK, ork.; samen met LFBB	na 1872

Feestcantate	3 soli, koor a 4, piano of orgel	1881
's Menschen bestemming	MK	1885
Jubelgroet ZM Willem III	massazang/pf (5000 kinderen)	1887
Winterabend	z/pf	1889
Intermezzo	strijkorkest	1889
Cantate 1e steenlegging Buiten-Gasthuis A'dam	KK, MK, blaasorkest (7000 uitvoerenden)	mei 1891
Op 28 mei 1891 werd de eerste steen van het Wilhelmina-Gasthuis gelegd door prinses Wilhelmina. De eerste patienten waren voor een deel afkomstig uit het oude Buiten-Gasthuis dat de reputatie had buitengewoon onhygiënisch te zijn.		
Romance	vc/pf	voor 1897
Scherzo	pf	voor 1897
Concertouverture	orkest	voor 1897
Liederen	voor één stem	voor 1897
Cantate 30-j. Jub. OBK	soli, MK, orkest	voor 1897
Cantate 36-j. Jub. Alliance Israélite	soli, MK, KK, orkest	voor 1897
Fantasiestukken	pf	voor 1897
Pianokwartet	pf, v, va, vc	voor 1897
Transvaals vrijheidslied	z/pf	Voor 1897

The image shows a page of a musical score, numbered 4 in the top left corner. It consists of several systems of music. The first two systems are piano accompaniment, with treble and bass staves. The third system is for a choir, labeled 'Koor, Chor. Moderato. ♩ = 80.' It includes Dutch lyrics: 'De voor-jaars-zon be-geeft den he-mel geen' and 'Die Son-ne sinkt an Him-mel nie-der, in'. The fourth system continues the choir with Dutch lyrics: 'stuf-leid goud vinkt om haar rond, maar bloed-ruel meeft het wulk.ge.wu-mel het' and German lyrics: 'blu-tig ro-then Ne-beldest, kein Ro-usswilleken führt sie wie, der in'. The fifth system is piano accompaniment. The score includes various musical notations such as dynamics (pp, mf, f, sf, ppp), articulation (accents), and phrasing slurs.

Fragment uit het concertdrama 'Albrecht Beiling' (1881); pianouittreksel van de componist; eerste inzet van het koor. Bron: pu Albert Roothaan, Amsterdam, 1881. In 1891 uitgebreid tot opera waarbij dit fragment ongewijzigd bleef. Exemplaar uit mijn bibliotheek.

XX

Marius Adrianus Brandts Buys jr. (MABBjr.) werd geboren in Zutphen en opgeleid door zijn vader. Zijn carrière verliep evenals die van zijn vader en ooms: organist, dirigent en componist, hoewel hij in die laatste hoedanigheid niet zoveel naliet als dezen. Hij was werkzaam in Tiel, daarna in Arnhem en omgeving, waarbij hij eerst in Warnsveld bij Zutphen woonde en daarna een riant huis aan de Gasthuislaan aan de oostkant van Velp betrok. De rest van zijn leven woonde hij daar. MABBjr. had als dirigent een grote liefde voor het werk van Bach en Handel. Met zijn Arnheems Toonkunstkoor voerde hij de oratoria van Handel uit in de toenmaals veel gebruikte praktische uitgaven van Chrysaander en in Duitse vertaling. Van Bach gaf hij jaarlijkse uitvoeringen van de 'Matthäuspension' die landelijke bekendheid kregen.

MABBjr was een kleurrijk persoon die zich met inzet van zijn gehele wezen inzette voor de door hem uit te voeren muziek. Hij gaf zijn koorleden wel eens een beetje de indruk een 'verstrooide professor' te zijn. Als hij door de muziek gegrepen was kon hij zich moeilijk beheersen. 'Mevrouw, u zet een keel op alsof u uw dienstmeid een standje geeft!' Als hij dan door zijn bestuur tot voorzichtigheid werd gemaand ('Mevrouw' was wel de echtgenote van de burgemeester), kon hij schuldbeust het hoofd buigen en mompelen 'Nee, Marius, zo mag je niet'. Hij werd door zijn koorleden dan ook op handen gedragen.

In zijn privé-correspondentie vermeld de componist/dirigent Jan van Gilse volgende anecdoten:

In de jaren dertig werd hij met zijn collega Marius BB jr. en nog enkele andere bestuursleden van het 'Genootschap van Nederlandse componisten' door koningin Wilhelmina in audiëntie ontvangen. Zij waren niet de enigen; tal van bekende mensen uit het Nederlandse culturele leven waren eveneens uitgenodigd. Iedereen stond in de zaal te wachten tot er een naam werd afgeroepen waarna men zijn opwachting kon komen maken. Dit ging volgens protocol: de ceremoniemeester hanteerde een lijst met een bepaalde volgorde. Het begon er al mee dat de schrijver Anne de Vries werd afgeroepen met: 'mevrouw Anne de Vries', waarop hij uiteraard niet reageerde. Ook bij het 'Genootschap' en bij een vereniging van varkensfokkers werd een fout in de volgorde gemaakt. De varkensfokkers werden opgeroepen om HM in te lichten over de situatie van de Nederlandse componisten, de bestuurders van het 'Genootschap' kregen een paar vragen (kennelijk van te voren op een lijst geplaatst) over het fokken van varkens. Het protocol stond niet toe HM te onderbreken, laat staan tegen te spreken. Brandts Buys en Van Gilse waren beiden personen die de zon graag in het water zagen schijnen en zullen, hun lach verbijtend, op de koningin wel een vreemde indruk hebben gemaakt.

Beiden hebben ook hun principiële kant getoond in 1941: Van Gilse weigerde te dirigeren (nog wel een concert met eigen werk) toen bekend werd dat de Joden niet meer tot de concertzalen mochten worden toegelaten. MABBjr weigerde in zijn hoedanigheid van bestuurslid van de 'Arnheemsche Orkestvereniging' de 'Ariërverklaring' te tekenen, zoals in Maastricht het orkestlid Andrée Bonhomme en in Amsterdam de assistent-artistiek leider van het Concertgebouworkest, Marius Flothuis. In Arnhem trad kort daarna het gehele bestuur af. MABBjr. overleed in Velp op 21 juli 1944, terwijl zuidelijk Nederland al was bevrijd.

Marius' oudere broer Jan Willem Frans Brandts Buys vertrok op zijn 21e naar het buitenland en had daar met zijn composities veel succes. Hoewel enkele daarvan ook in Nederland werden uitgevoerd, kan hij amper meer tot de Nederlandse componisten worden gerekend.

Johann Sebastian (Hans) Brandts Buys was als musicoloog, clavecinist en dirigent veel belangrijker dan als componist. Hij schreef filmmuziek, een cantate en enkele kleinere stukken.

Met uitzondering van de laatst genoemde ligt bij alle leden van de familie Brandts Buys wat hun composities betreft het accent op liederen (met piano) en pianomuziek. MABBjr. schreef enkele operettes die door kinderen kunnen worden uitgevoerd (hetgeen vaak is gebeurd). Hij, zijn vader MABBsr. en zijn oom LFBB waren verder gespecialiseerd in kinderliederen, d.w.z. liederen op teksten die voor kinderen begrijpelijk zijn en met een technisch niet te moeilijke pianobegeleiding. Een aantal van deze liederen is gepubliceerd in de beroemde bundel 'Kun je nog zingen, zing dan mee', die tot ca. 1975 is herdrukt, maar ook verschenen vele kinderliederen in aparte bundels. Daarnaast zijn de vele koorwerken – zowel voor mannen-, vrouwen- als gemengde – te vermelden, vaak met een populaire tekst. Voor alle componisten geldt, dat hun werk echt voor de praktijk was geschreven en aan de uitvoerenden technisch geen al te hoge eisen stelt. Een uitzondering hierop vormen de koorwerken die voor een concours waren geschreven en tot ver in de 20e eeuw bruikbaar waren. 'Grote' composities als oratoria of symfonieën komen in hun oeuvre niet voor (wel enkele cantates). Het wekt verbazing dat de leden van de familie Brandts Buys 'van huis uit' allen organist waren maar relatief weinig voor orgel hebben geschreven. De bekendste compositie voor orgel is de zetting (met variaties) van 'Wilhelmus van Nassauen', opus 25 van MABBsr. Zijn uitgangspunt is hier niet het ons bekende 'Wilhelmus' maar de 'Prinsensmarsch' uit 1814, (wel op dezelfde tekst gebaseerd.)

Het oeuvre van Marius Adrianus Brandts Buys jr. (1874-1944):

Kinderzangspel 'Goudmuiltje'

Kinderzangspel 'Als kinderen slapen'

Kinderzangspel 'De boschduiveltjes' opus 10

Cantate 'Die Löwenbraut' GK, orkest

O salich heylich Bethleëm GK

Hou zee z/pf ook voor MK

Een kruis met rozen z/pf zelfde werk ook gecomponeerd door LFBB

Lenteliedje z/pf

Zes kinderliederen z/pf

XX

Verantwoording:

Deze studie dateert uit de jaren '80 van de vorige eeuw en werd gebruikt voor een aantal lessen in het vak muziek- en cultuurgeschiedenis aan een Nederlands conservatorium, waar ik toen werkte. In die tijd was er nog zeer weinig informatie beschikbaar en stond het internet nog in een pril stadium. Om gegevens te verzamelen moest je naar bibliotheken en naar particulieren die nog persoonlijke heinneringen hadden aan de familie Brandts Buys. Het toenmalige Gemeentemuseum (dr. Clemens von Gleich) in Den Haag heeft mij een eind op weg geholpen.

In de jaren 2016 en 2017 heb ik deze studie weer opgepakt, uitgebreid en geactualiseerd. Er was veel meer informatie – niet alleen via internet – beschikbaar gekomen. De materie is echter nog lang niet uitgeput. Met name aan HFRBB moet nog veel studie worden gewijd. Ook het opstellen van oeuvre-lijsten is niet eenvoudig. Verschillende personen in heden en verleden hebben zich daarmee bezig gehouden met als resultaat grote onduidelijkheid en veel vergissingen. Ik ben mij er van bewust dat ook de door mij samengestelde oeuvre-lijsten fouten moeten bevatten zoals verkeerde toeschrijvingen aan componisten, mogelijk onjuiste opusnummers, etc. Hier ligt een dankbare taak voor een onderzoeker die bereid is alle composities en schrifturen van de familie Brandts Buys, voor zover nog aanwezig (!) door te spitten.

De vele composities van de familie Brandts Buys, die ooit zijn gepubliceerd, zijn alleen nog in de muziek-antiquarische handel te bemachtigen, cq. in bibliotheken in te zien. Ook opnamen (met

uitzondering van werken van JWFBB) zijn helaas zeldzaam.

Omdat er nog relatief veel te onderzoeken valt (en hopelijk veel te publiceren) in de Nederlandse muziekgeschiedenis van de negentiende eeuw, kan het werkelijkheid worden dat de conclusie van een van mijn hooggeleerde leermeesters, prof. dr. Eduard Reeser, (in zijn studie 'Een eeuw Nederlandse muziek 1815-1915'), dat de Nederlandse muziek in die periode weinig of niets te betekenen heeft, in een aantal opzichten kan worden bijgesteld. Er is in de Nederlanden tussen Sweelinck en Piijper waarachtig wel goede muziek geschreven, die het verdient te worden bestudeerd en uitgevoerd.

Hombourg, 25 januari 2023
prof. dr. Hans van Dijk